

CECI

Citizens' Empowerment Center in Israel
A Government that works. For us.

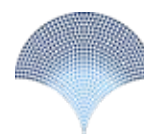
המרכז להעצמת האזרח
ממשל שעובד. בשבילנו.

דו"ח מעקב שני

צמצום תשלומי הורים במערכת החינוך

על בסיס סעיף 3 בהחלטת ממשלה מספר 4088 מיום 8.1.2012
לשינוי בסדר העדיפויות בתקציב המדינה לשנת 2012 ויישום
דו"ח הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי (ועדת סרכסנברג)

אפריל 2018

אודות המרכז להעצמת האזרח **CECI**

המרכז להעצמת האזרח הינו עמותה הפועלת בתחומי הממשל, ועוסקת באפקטיביות המגזר הציבורי ויכולות הביצוע של הרשות המבצעת. המרכז מתמקד בתהליכי יישום מדיניות, ובהיבטים שונים הקשורים לתפקוד הממשל ויכולתו לממש להוביל שינויים לטובת הציבור. במסגרת זו, מפעיל המרכז את מיזם "המוניטור", הכולל מעקב וניטור אזרחי אחר יישום החלטות ממשלה וחוקי כנסת והנגשתם לציבור.

"המוניטור" מסייע בהבנת תהליכי ממשל ויישום מדיניות באמצעות יצירת תשתית ידע רחבה, אמפירית ואינטגרטיבית של תהליכי יישום ההחלטות. מטרת "המוניטור" היא לקדם את שיוב עבודת הממשל בישראל ולהגביר את ההיכרות והמעורבות האזרחית בתחומי העשייה של המגזר הציבורי.

דו"ח מעקב שני

צמצום תשלומי הורים במערכת החינוך

על בסיס סעיף 3 בהחלטת ממשלה מספר 4088 מיום 8.1.2012 לשינוי בסדר העדיפויות בתקציב המדינה לשנת 2012 ויישום דו"ח הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי (ועדת טרכטנברג)

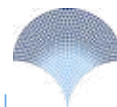
אפריל 2018

דו"ח המעקב נכתב במסגרת פרויקט "המוניטור" של המרכז להעצמת האזרח המבצע ניטור ומעקב אחר יישום מדיניות

דו"ח המעקב השני נכתב על ידי ערן רובינשטיין במסגרת פרויקט "המוניטור" ובהנחיית נועה רוזנפלד, מנהלת תחום ממשל במרכז להעצמת האזרח

הדו"ח הראשון¹ שהוציא המרכז להעצמת האזרח בנושא זה פורסם בינואר 2017 ונכתב ע"י עדי פליישמן ודור דסא, במסגרת קורס "מעורבות חברתית" של ד"ר ניר מיכאלי במכללת סמינר הקיבוצים, ובהנחיית נועה רוזנפלד ואפרת בן-אברהם, מנהלות תחום ממשל במרכז להעצמת האזרח

1 פליישמן עדי ודסא דור, "דו"ח מעקב: צמצום תשלומי הורים", על בסיס החלטת ממשלה מספר 4088 מיום 8.1.2012 לשינוי בסדר העדיפויות בתקציב המדינה לשנת 2012 ויישום דו"ח הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי (ועדת טרכטנברג), ינואר 2017, <http://www.ceci.org.il/sites/citizens/UserContent/files/ParentsPayments.pdf>

פירוט מרכיבי ההחלטה וסטטוס יישום – טבלה מסכמת

יישום	סטטוס	החלט	
 יושם חלקית	הופעל מנגנון של הענקת מלגות בסכום שנתי של כ־100 מיליון שקלים. חלוקתו נעשית באמצעות מדדים כלל-ארציים ובית-ספריים פנימיים.	יצירת מנגנון פרוגרסיבי לסבסוד תשלומי הורים החל מספטמבר 2012.	1
 לא יושם	לא קודמה הצעת חוק ממשלתית לתיקון החוק. משמעות הדבר היא שלא נקבעו הסכומים המתרים לגביית תשלומי הורים במערכת החינוך ולא גבר הפיקוח הפרלמנטרי עליהם.	תיקון של חוק לימוד חובה, כך שתשלומי ההורים ייקבעו בתוספת לחוק.	2
 יושם חלקית	בשנת הלימודים הנוכחית לוקחים חלק, רק 57% מבתי הספר בתכניות השאלה. בנוסף, תיקון משנת 2014 לחוק השאלת ספרי לימוד – תשס"א 2000, קבע חובת הפעלת השאלת ספרי לימוד בכל בתי הספר.	צעדים להוזלת מחירי ספרי לימוד וקידום תכנית השאלת ספרי לימוד.	3
 יושם	הוקם צוות ברשות מנהל אגף טכנולוגיות מידע שעוסק בהנגשה ויצירה של ספרים דיגיטליים לבתי ספר והוקמו מרחב פדגוגי וקטלוג חינוכי המאפשרים חיפוש ואיתור חומרי הוראה ולמידה דיגיטליים.	קידום שימוש ופיתוח של ספרים ותכני לימוד בפורמט דיגיטלי אינטראקטיבי ע"י משרד החינוך.	4

הקדמה: תשלומי הורים במערכת החינוך

המחאה החברתית של שנת 2011 נסובה סביב יוקר המחייה במדינת ישראל. האזרחים שיצאו לרחובות הלינו על העלויות הגבוהות בתחומים השונים, ובהם גם בתחום החינוך. אחד הגורמים המשמעותיים המהווים מרכיב בהוצאה של משקי בית בישראל עם ילדים, הוא רכיב תשלומי הורים. מדובר בתשלומים שהורים מחויבים לשלם לבתי הספר של ילדיהם, כבר מגיל צעיר, המטילים נטל כלכלי כבד על המשפחות. חשוב לציין כי במציאות הקיימת בעת המחאה החברתית של 2011, הדרישה לתשלומי הורים בפריפריה החברתית והגיאוגרפית ובמרכז הייתה זהה לחלוטין ולא נלקחו בחשבון הבדלי מעמדות סוציו-אקונומיים המאפיינים אזורי גיאוגרפיה שונים.

תשלומי ההורים במערכת החינוך בישראל נחלקים למספר סוגים: תשלומי חובה ותשלומי רשות באישור ועדת החינוך של הכנסת, תשלום בעבור הזנה (גם הוא באישור ועדת החינוך), תשלומים בעבור תל"ן (תכנית לימודים נוספת) ובעבור "רכישת שירותים מרצון", תשלום בעבור תכנית לימודים נוספת תורנית ועוד. עלויות אלה נעות בשווח שבין 1000 ₪ ל-3000 ₪ שה"כ בשנה לתלמיד, ללא אבחנה ברמת ההכנסה של משקי הבית של התלמידים.¹ על-פי הערכות, המדינה גובה מכלל ההורים כ-5 מיליארד שקל בשנה תחת הכותרת "תשלומי הורים".

תשלומי הרשות החלים על ההורים במערכת החינוך כוללים בין היתר תשלום עבור **ספרי לימוד**. עד לשנת 2014, התשלום עבור ספרי הלימוד נע בין 600 ₪ ועד 1200 ₪ בשנה לתלמיד.²

יצוין כי מערכת החינוך עסקה לאורך השנים בנושא התשלומים בעבור ספרי הלימוד ובהשפעתו על אי השוויון בחברה הישראלית.

בשנת 1992 התכנסה ועדת לנגרמן – ועדה ממלכתית שדנה בנושא תשלומי ההורים וקיבלה החלטה בהסכמה גורפת (למעט נציג האוצר), לבטל את תשלומי ההורים. הוועדה הציעה גם אלטרנטיבה – לפיה יוחלפו תשלומי ההורים בתוספת לארנונה ברשויות המקומיות, תוספת לתשלומי הביטוח הלאומי או היטל חינוך מיוחד שייגבה על ידי הרשויות המקומיות. 26 שנה עברו מאז, שרי חינוך שונים הצהירו שהם תומכים בהמלצות הוועדה, אך אף אחד מהשרים לא פעל ליישום ההמלצות.³

בשנת 2010 הוקמה ועדה נוספת לבחינת תשלומי הורים במערכת החינוך, בראשותו של מנכ"ל משרד החינוך לשעבר, ד"ר שמשון שושני. עיקרי מסקנותיה היו:

- ליצור מנגנון פרוגרסיבי לסבסוד תשלומי הורים החל משנת הלימודים התשע"ג (2012/13). מנגנון הסבסוד ייקבע על-ידי מנכ"ל משרד החינוך והממונה על התקציבים במשרד האוצר, בהתייחס להמלצות ועדת שושני. דהיינו, קביעת השתתפות מצד ההורים שתתבסס על הכנסה לנפש במשפחת התלמיד, זאת על-פי עשר קבוצות הכנסה – מאי תשלום במקרה של הכנסה נמוכה מאוד ועד לתשלום מלא. מתווה הסבסוד המדינתי נפרש על גבי עשור.
- לפעול להקלת נטל התשלומים על ההורים באמצעות נקיטת צעדים שיובילו להוזלת מחירי ספרי לימוד וקידום תכנית השאלת ספרי לימוד.
- לקדם שימוש ופיתוח של ספרים ותכני לימוד בפורמט דיגיטלי אינטראקטיבי על-ידי משרד החינוך.

1 משרד החינוך, הודעת משרד החינוך בדבר תשלומי הורים מרביים לשנת הלימודים תשע"ה (2014/15), 28.7.2014.
2 משרד ראש הממשלה (ח"ת). שינוי בסדר העדיפויות בתקציב המדינה לשנת 2012 ויישום דוח הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי (ועדת סרכסנברג). אוחר ב-9 במאי 2016. <http://www.pmo.gov.il/Secretary/GovDecisions/2012/Pages/des4088.aspx>
3 דיטל, ליאור, דה-מרקר, "ביטול תשלומי הורים: 24 שנה של כישלונות", 22.8.2016, <https://www.themarker.com/news/education/1.3045174>

עלויות ספרי הלימוד

שוק ספרי הלימוד בישראל מגלגל סכום המתקרב לכ־800 מיליון ש"ח בשנה. מחירי ספרי הלימוד מאושרים על־ידי משרד החינוך. ועדת טרכטנברג מצאה כי על אף היקף השוק לא מבוצעת אכיפה אפקטיבית על מחירי הספרים בחנויות, מצד המשרד. השוק כולל כ־4,500 ספרים מאושרים אשר מופצים באמצעות 42 מו"לים מרכזיים וכ־30 מו"לים קטנים. הורים מחויבים לעמוד בדרישות בית הספר לקניית ספרי הלימוד, והשוק באופן טבעי מושפע מחובה זו. כאמור, משק בית מוציא בממוצע סכום שנע בטווח של 600–800 ש"ח לתלמיד בשנה על ספרים אלו.⁴

לאור החלטות ועדת שושני, בוצע תיקון מספר 5 לחוק בחוק השאלת ספרי לימוד, התשס"א–2000, ונקבע כי יש צורך רק בהסכמת 60%⁵ מההורים להפעלת התכנית בבית הספר.⁶

בינואר 2014 בוצע תיקון מס' 7 לחוק שקבע כי תכנית השאלת ספרי לימוד אינה בגדר רשות יותר והיא בגדר חובה על כלל בתי הספר (למעט מקרים חריגים בהחלטת מנכ"ל משרד החינוך). החוק קבע להחיל את התכנית בהדרגה על כל בתי הספר עד לשנת הלימודים תשע"ז (ספטמבר 2016) וכן קבע כי שר החינוך יקבע תקנות להפעלתו.⁷ תקנות לפי חוק זה טרם נקבעו.

רקע: החלטת הממשלה מס' 4088

על רקע התגברות המחאה, ב־10 באוגוסט 2011 מונתה הוועדה לשינוי כלכלי־חברתי על־ידי ראש־הממשלה בנימין נתניהו, בראשות פרופ' מנואל טרכטנברג.

בחודש ינואר 2012, במסגרת הממשלה ה־32, התקבלה החלטת הממשלה מס' 4088 לשינוי בסדר העדיפויות בתקציב המדינה לשנת 2012 ויישום דו"ח הוועדה לשינוי כלכלי־חברתי. החלטת ממשלה מס' 4088 היא החלטה רחבה ומרובת נושאים, אשר חלקה הראשון מתמקד בנושא של "חינוך ומעונות יום". מטרת ההחלטה, בהקשר זה, הייתה לצמצם פערים בחברה ולהגביר את שוויון ההזדמנויות על־ידי הקטנת ההוצאה הפרטית של משקי הבית על חינוך בשכבות האוכלוסייה החלשות. בבסיסה של החלטה זו, עמדו מסקנות ועדת שושני וועדת טרכטנברג.

סעיף 3 בהחלטה, תחת הנושא של "חינוך ומעונות יום", התמקד בנושא תשלומי ההורים. סעיף זה **אימץ למעשה את המלצות ועדת שושני**, וביניהן את ההמלצות לקדם מנגנון פרוגרסיבי לתשלומי הורים, לתקן את חוק לימודי חובה (התש"ט–1949) בנושא תשלומי הורים, לפעול להוזלת מחירי ספרי לימוד, לקדם את הפרויקט להשאלת ספרי לימוד, ולפתח פורמט דיגיטלי אינטראקטיבי של ספרי לימוד נגיש לכלל תלמידי ישראל.

דו"ח זה יתמקד בנושא תשלומי ההורים, כפי שעוגן בסעיף 3 להחלטת הממשלה מס' 4088 ואשר מטרתו הפחתת נטל ההוצאה על פרטית של משקי בית על חינוך.

4 דו"ח הוועדה לשינוי כלכלי־חברתי, "שירותים חברתיים – עיקרי המלצות", עמודים 121–122 – הפחתת הנטל בתשלומי הורים וברכישת ספרי לימוד. <http://www.molsa.gov.il/CommunityInfo/PersonnelForums/Documents/%D7%91%D7%9E%D7%94%20%D7%98%D7%A8%D7%9B%D7%98%D7%A0%D7%91%D7%A8%D7%92-%D7%A4%D7%A8%D7%A7%20%D7%A9%D7%A8%D7%95%D7%AA%D7%99%D7%9D%20%D7%97%D7%91%D7%A8%D7%AA%D7%99%D7%99%D7%9D-%D7%A2%D7%99%D7%A7%D7%A8%D7%99%20%D7%94%D7%9E%D7%9C%D7%A6%D7%95%D7%AA.pdf>

5 לפני כן היה צורך ברוב של 90% מההורים על מנת להפעיל את תכנית ההשאלה בבית הספר.
6 רשומות, ספר החוקים, 2256, 29.7.2010, חוק השאלת ספרי לימוד (תיקון מס' 5), התש"ע–2010, עמוד 650. <http://fs.knesset.gov.il/18/>. http://fs.knesset.gov.il/18/law/18_lsr_301241.pdf

7 רשומות, ספר החוקים, 2427, חוק השאלת ספרי לימוד (תיקון מס' 7), התשע"ד–2014, 5.1.2014. http://fs.knesset.gov.il/19/law/19_lsr_301542.pdf

3. הוזלת ספרי הלימוד לרבות השאלת ספרים

לפעול להקלת נשל התשלומים על ההורים באמצעות נקיטת צעדים שיובילו להוזלת מחירי ספרי לימוד וקידום תכנית השאלת ספרי לימוד.

סטטוס: יושם חלקית.

החלטת הממשלה לא מפרטת את האופן בו יש לפעול בנוגע להשאלת ספרי לימוד.

משרד החינוך ביצע מספר צעדים בנוגע לתכנית השאלת הספרים: מיסוד של נהלים, פרסום הפרויקט, פיקוח ומתן תקציבי הפעלה (בהתאם למדד השיפוח של בית הספר). כמו כן, ניתן סיוע מקצועי רחב היקף באמצעות מינהלת השאלת ספרי לימוד הכולל גם מגע עם הרשויות המקומיות.

מפעלי ההשאלה תלויים במידה רבה בשיתוף הפעולה של הרשות המקומית, והסיוע שהיא מעניקה למנהלי בית הספר בפרויקט, וכן בדרך התנהלותם של מנהלי בתי הספר ורצונם להחיל את הפרויקט. הערים חיפה, חולון וכפר סבא מובילות את תחום השאלת הספרים, כאשר הוקצו משעמם בעלי תפקיד לביצוע המרכזים בין הספקים, גביית הכסף עבור בית הספר והכריכה מחדש. בכך, למעשה, רשויות אלה חוסכות ממנהלי בתי הספר את הביצוע של מטלות אלה, ומקלות את הוצאתו של הפרויקט לפועל.

מעבר לאמור בהחלטת הממשלה, בתיקון משנת 2014 לחוק השאלת ספרי לימוד – תשס"א 2000, **נקבעה חובת הפעלת השאלת ספרי לימוד בכל בתי הספר** בהתאם להוראות החוק, תחת חריגים לאי הפעלת התכנית בהחלטת מנכ"ל משרד החינוך, או ביחס לתלמיד ספציפי אם הוריו בחרו שלא לקחת חלק בתכנית.

על אף האמור, על-פי נתוני משרד החינוך משנת 2015, בשנת הלימודים תשע"ה השתתפו בתוכנית ההשאלה 2,104 בתי-ספר – 1,673 בתי-ספר יסודיים (כמחצית מכלל בתי-הספר המיועדים להשתתף בתוכנית) ו-431 בתי ספר על-יסודיים (כ-32% מכלל בתי-הספר המיועדים להשתתף בתוכנית). כ-732,000 תלמידים לומדים בבתי-הספר המשתתפים בתכנית (כ-48% מכלל התלמידים המיועדים להשתתף בתכנית).¹² שיעור ההשתתפות בתכנית במגזר הערבי קטן במידה ניכרת משיעורם במגזר היהודי – כ-20% מבתי-הספר בחינוך הערבי משתתפים בתכנית לעומת כ-52% מבתי-הספר בחינוך העברי.¹³

בחוזר מנכ"ל משרד החינוך (5172/76) בנושא התכנית להשאלת ספרי לימוד בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16) נקבע כי בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16) יצטרפו לתכנית כל בתי-הספר היסודיים וחיובות הביניים ששרם הצטרפו עד כה וכי חשיבות עליונות שיהיו מעוניינות להצטרף לתכנית בשנה זו יוכלו לעשות זאת אם יישאר לכך תקציב. בפועל, התכנית יושמה רק בחלק מבתי הספר כמתואר ולא הורחבה לכלל בתי הספר כהוראות החוזר. במאי 2016, פורסם חוזר מנכ"ל עדכני בנושא השאלת ספרים, אשר מתייחס לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17) ואילך¹⁴ בו נקבע כי החל משנת הלימודים תשע"ז כל בתי הספר מחויבים להצטרף לתכנית השאלת הספרים. נקבע כי חשיבות עליונות שבשל שינוי מתכונת תכנית הלימודים אין כדאיות כלכלית בהפעלת תכנית ההשאלה במסגרתן, תוכלנה לבקש שלא להפעילה טרם פתיחת שנת הלימודים תשע"ז. בפועל, גם בשנת הלימודים תשע"ז לא הורחבה התכנית מעבר לרשויות המקומיות הספורות שהחליטו על הוצאתה לפועל, ומנהלי בתי-ספר שלא היו מעוניינים בכך, לא לקחו חלק בפרויקט.

12 מרכז המחקר והמידע של הכנסת, "סוגיות נבחרות בתחום עיסוקה של ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת", מאי 2015 – <http://main.knesset.gov.il/Activity/Info/MMMSummaries19/Education.pdf>

13 מרכז המחקר והמידע של הכנסת, "סוגיות נבחרות בתחום עיסוקה של ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת", מאי 2015 – <http://main.knesset.gov.il/Activity/Info/MMMSummaries19/Education.pdf>

14 חוזר מנכ"ל משרד החינוך בדבר תכנית השאלת ספרי הלימוד, מאי 2016 – <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Applications/Mankal/EtsMedorim/6/6-3/HoraotKeva/K-2016-9-1-6-3-18.htm>

במענה לבקשת חופש מידע שהגיש המרכז להעצמת האזרח ענה משרד החינוך במרץ 2018 כי מספר בתי הספר המהווים פוטנציאל להשתתפות בתכנית נכון לשנת הלימודים תשע"ח הינו 4,171 (בחטיבת ביניים וחטיבה עליונה). מספר בתי הספר שהשתתפו בתכנית נכון לשנות הלימודים תשע"ז ותשע"ו לא עלה על 2,400. דהיינו, 57% לוקחים חלק בתכניות השאלה.

תשע"ה ¹⁵	יסודי	על-יסודי
1673		431
תשע"ז ¹⁶	(לא התקבל מידע בתשובת משרד החינוך)	2075
תשע"ח	(לא התקבל מידע בתשובת משרד החינוך)	2375

4. קידום ספרי ותכני לימוד בפורמט דיגיטלי

משרד החינוך יקדם שימוש ופיתוח של ספרים ותכני לימוד בפורמט דיגיטלי אינטראקטיבי. יוקם צוות בראשות מנכ"לית משרד החינוך ובהשתתפות נציג אגף התקציבים.

סטטוס: יושם.

בשנת 2011, עוד קודם לפרסום המלצות ועדת טרכטנברג, פרסם משרד החינוך חוזר מנכ"ל אשר לפיו במסגרת התכנית הלאומית "התאמת מערכת החינוך למאה ה-21", ובמסגרת מהלכי הפיתוח של תוכן חינוכי דיגיטלי, החליט המשרד לצאת במהלך של יצירת חלופה דיגיטלית לספרי הלימוד המודפסים בתוך חמש שנים – עד לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17). על-פי החוזר, משנת הלימודים תשע"ג (2012/13) ואילך לא יאשר משרד החינוך ספר לימוד שלא יהיה לצדו ספר לימוד בגרסה מקוונת בסיסית. בתי-ספר המשתתפים בתכנית השאלת ספרי לימוד יכולים לרכוש גם ספרים בפורמט דיגיטלי.

ועד ההורים חשש כי מהלך זה יעלה את הוצאות החינוך השנתיות של ההורים, ובפרט ועד ההורים העירוני בבתי-ים – שהגיש על רקע זה תביעה ייצוגית על סך 11.5 מיליון ש"ח. ביקורות נוספות על המהלך היתה על כך שיעילות המהלך לא נבדקה.¹⁷ ביקורות אלו גרמו לביטול הפרויקט בבתי ספר רבים.

כיום פועל במשרד החינוך צוות ברשות מנהל אגף טכנולוגיות מידע. הצוות עוסק בהנגשה ויצירה של ספרים דיגיטליים לבתי ספר. מלבד הקמת הצוות, הוקמו מרחב פדגוגי¹⁸ וקטלוג חינוכי¹⁹ המאפשרים חיפוש ואיתור חומרי הוראה ולמידה דיגיטליים.

להלן כמות הספרים והיחידים שעומדות לרשות בתי הספר:²⁰

סוג התוכן	תשע"ז	תשע"ח
יחידות תוכן	368	254
סביבת למידה	10	11
ספרים דיגיטליים בתשלום	253	381
ספרים דיגיטליים ללא תשלום	181	186

15 ראה הערת שוליים 14.

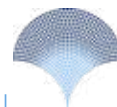
16 נתוני תשע"ז-תשע"ח התקבלו בעקבות בקשת חופש מידע שהגיש המרכז להעצמת האזרח למשרד החינוך במרץ 2018. תשובת המשרד כללה התייחסות רק לגבי חטיבות ביניים וחטיבות עליונות, ולא לבתי ספר יסודיים.

17 ישיבת ועדת החינוך, התרבות והספורט בכנסת, פרוטוקול מס' 16, 30.6.2015, בנושא הפרת חוק השאלת ספרים בבתי הספר, הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת איציק שמולי ויפעת שאשא ביטון, http://fs.knesset.gov.il/20/Committees/20_ptv_311187.doc

18 משרד החינוך, פורטל עובדי ההוראה, המרחב הפדגוגי של משרד החינוך, <http://pop.education.gov.il>

19 משרד החינוך, הקטלוג החינוכי, <http://ecat.education.gov.il/>

20 המידע הנ"ל התקבל במענה לבקשת חופש מידע שהגיש המרכז להעצמת האזרח ממרץ 2018.

מסקנות ותובנות מדו"ח המעקב

1. אי מימוש תכלית החלטת הממשלה

המעקב אחר יישום החלטת הממשלה מעיד כי על אף שחלפו שש שנים ולמרות שננקטו מספר פעולות מתוך מרכיבי ההחלטה, הרי שמכשירי מדיניות משמעותיים ובעלי משקל לא הופעלו לטובת הורדת נטל תשלומי ההורים. ניכר כי נושא תשלומי היתר, שהפך כה מושרש במערכת החינוך וביחסי הגומלין שבינה לבין ציבור ההורים, מחייב נקיטת מנופי שינוי עוצמתיים מצד המדינה, ואינו מושפע מהותית מיישום אמצעים קלים וחלקיים כגון דיגיטציה של ספרי לימוד או פרויקט להשאלת ספרים. כדי להשיג את תכלית ההחלטה ולהיאבק בתופעת נטל התשלומים על ההורים באופן אפקטיבי ושיטתי, יש צורך בחקיקה מתאימה ובמנגנון סבסוד מקיף ומערכתי – שני מרכיבים אשר הופיעו בהחלטת הממשלה, אך לא מומשו. בסופו של יום, התכלית העומדת בבסיס החלטת הממשלה להפחתת יוקר המחייה בהיבט החינוך, לא מולאה.

2. פערים ביישום כתלות ברשות המקומית

בכל הקשור להטמעת ספרי לימוד ודיגיטציה, וכמו בהרבה מאד כלי מדיניות שמופעלים ע"י השלטון המרכזי ואמורים להיקלט ולהיות מוטמעים בשטח ע"י השלטון המוניציפלי, יש סבירות לפערים גדולים ביישום, על רקע יכולות שונות בקרב הרשויות המקומיות.

